

Nr 78.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående gottgörelse till professorerna vid lantbruksinstitutet vid Ultuna J. A. Sjöström, E. V. E. Petersson och A. G. Timberg för genom övergång å ny avlöningsstat för institutet föranledd minskning i behållna avlöningsförmåner: given Stockholms slott den 8 februari 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att en var av professorerna vid lantbruksinstitutet vid Ultuna Johan Abraham Sjöström, Ernst Vilhelm Esbjörn Petersson och Anders Gustaf Timberg må för vart och ett av åren 1918—1922, i den mån han då kvarstår i tjänst såsom professor, såsom gottgörelse för genom övergång å ny avlöningsstat för institutet föranledd minskning i behållna avlöningsförmåner uppbära, Sjöström 166 kronor, Petersson 85 kronor och Timberg 419 kronor 50 öre, att utgå från allmänna indragningsstaten.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8
februari 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Petersson anförde:
På förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 304 den 16 april 1917 har riksdagen enligt punkten 8 av skrivelsen nr 9 den 14 juni 1917 godkänt ny stat för lantbruksinstitutet vid Ultuna att tillämpas från och med år 1918. Denna stat upptager bland annat åtta professorsbefattningar med avlöning av 6,400 kronor jämte ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem år. För bostad, som upplåtes till professor, avdragas 750 kronor. Förut hade motsvarande lärare vid institutet varit lektorer med avlöning av 4,000 kronor jämte fyra ålderstillägg, varje å 500 kronor. Bostadsavdraget för dem uppgick till 500 kronor. Enligt de av 1917 års riksdag godkända avlöningvillkoren må professor, vilken utnämns att innehava sådan befattning från och med den nya avlönings-

statens trädande i tillämpning, i avseende å löneförhöjnings intjänande tillgodoräknas tid, varunder han omedelbart före nämnda tidpunkt innehaft lektorstjänst vid institutet, i vad denna tid överstiger tio år.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift av den 7 december 1917 hava tre innehavare av lektorstjänster vid institutet vid Ultuna, Johan Abraham Sjöström, Ernst Vilhelm Esbjörn Petersson och Anders Gustaf Timberg, vilka förklarar sig villiga att övergå på den nya staten och den 30 november 1917 blivit från och med år 1918 utnämnda till professorer, anført följande:

»Med 1918 års ingång tillämpas vid lantbruksinstitutet ny lönestat, enligt vilken avlöningen för huvudlärare i högsta lönegraden höjes med 1,000 kronor. Med hänsyn till de nya avdrag, som göras i form av ökade hyror och pensionsavgifter samt årsavgifter till civilstatens änke- och pupillkassa, kommer den nämnda löneförhöjningen dock att reduceras till 450 kronor.

Under de närmaste fem åren kommer likväl ej ens denna löneförhöjning samtliga huvudlärare till del, utan inträder för undertecknade en betydande minskning av våra inkomster, beroende därpå, att de under denna period till änke- och pupillkassan utgående befordringsavgifterna vida överstiga 450 kronor. Denna minskning är i själva verket så stor, att även om beräkningen fullföljes till tjänstetidens slut, en avsevärd minskning av våra sammanlagda inkomster uppstår. Enligt bifogade utredning skulle med årligen tillagda räntor såväl å löneminskningarna under den första femårsperioden som å ökningarna under den återstående tjänstetiden den uppstående totalminskningen komma att utgöra: för undertecknad Sjöström 2,062 kronor 8 öre, för Petersson 1,655 kronor 80 öre och för Timberg 3,148 kronor 7 öre. Räntefoten är vid dessa beräkningar tagen till 6 procent, vilket med hänsyn till nu rådande och för den närmare framtiden sannolika förhållanden torde kunna anses skäligt.

Ehuru vi till fullo uppskatta de förmåner, den nya lönestaten medför i fråga om större pension för oss själva och ökad trygghet för våra efterlevande, och därför även förklarar oss villiga att övergå till densamma, kunna vi dock ej underlåta att i underdånighet framhålla, att, då de nämnda förmånerna enligt sakens natur äro ovissa, men den inträdande löneminskningen under tjänstetiden säker, en oegentlighet uppstår, som icke torde låta sig förena med syftet i den av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen beslutade nya lönestaten, och som särskilt under nu rådande dyrtid gör sig mera kännbar, än vad eljes skulle varit fallet.

Med stöd av vad sålunda anförts våga vi därför i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t i nåder måtte vidtaga åtgärd för att i så utsträckt grad sig göra låter bereda oss ersättning för den minskning i avlöningsförmåner, som på grund av anförda förhållanden skulle uppstå.»

Uti de vid denna skrift fogade bilagorna har jämförelse anställts mellan de tre befattningshavarnas behållna avlöning enligt ny och gammal stat från och med år 1918 intill den tid, då de bleve pensionsberättigade, nämligen Sjöström den 1 juli 1926, Petersson den 1 januari 1927

och Timberg den 1 juni 1924. Från deras avlöningar med inräknande av ålderstillägg hava i beräkningarna gjorts avdrag dels för varje år under hela tiden för bostad med 750 kronor å nya och 500 kronor å gamla staten, för avgift till egen pensionering med resp. 250 och 160 kronor samt å nya staten för avgift till änke- och pupillkassan med 210 kronor, dels ock årligen under de första fem åren å nya staten för befordringsavgift till förenämnda kassa med 970 kronor för Sjöström, 952 kronor 50 öre för Petersson och 1,035 kronor för Timberg. Hela befordringsavgiften utgjorde nämligen enligt uppgift från samma kassa 4,850 kronor för Sjöström, 4,762 kronor 50 öre för Petersson och 5,175 kronor för Timberg, vilken avgift fördelats till utgående under fem år. Genom särskilda kalkyler har därefter uppvisats, att med sådan räntebereäkning, som sökandena angivit i sin skrift, förlusten skulle för dem uppgå till de i skriften uppgivna belopp.

I utlåtande den 13 december 1917 har statskontoret yttrat:

»Då sökandena med hänsyn till de förbättrade pensionsförmåner, som den nya lönestaten medför, funnit med sin fördel förenligt att ingå på sagda stat, måste de själfvallet vara beredda att vidkännas den ökning i pensionsavgifter, som följer av övergången till den nya staten. För att sökandena skola kunna beredas åtminstone någon ersättning för inkomstminskningen synas emellertid vissa billighetsskäl tala. I förevarande fall skulle nämligen icke blott, sasom ej sällan sker, under de närmaste åren efter övergången på den nya lönestaten inträda viss minskning i avlöningsförmåner, utan här inträffar det säregna förhållandet, att de sammanlagda behållna inkomsterna enligt den nya staten, för sökandenas återstående tjänstetid räknat, understiga vad de enligt den gamla staten ägt uppbära.

Vad angår själva beloppet av gottgörelsen vill statskontoret med anledning av den beräkning angående den totala inkomstminskningen, som meddelats i den underdåniga ansökningen, framhålla, att denna beräkning hänför sig till den förlust, sökandena skulle hava fått vidkännas vid deras avgång från tjänsten, samt att fördenskull, därest en ersättning för inkomstminskningen skulle komma att fördelas på varje särskilt år av sökandenas återstående tjänstetid, vederbörlig reduktion i ersättningsbeloppen bör vidtagas. Vidare torde den av sökandena tillämpade räntesatsen vara väl högt tilltagen, då man har att räkna med en tidrymd av ända till $9\frac{1}{2}$ år fram i tiden. Under sådana förhållanden och då medgivandet av räntegottgörelse över huvud taget synes statskontoret knappast vara av omständigheterna påkallat, vill statskontoret för sin del förorda, att hänsyn icke tages till ränteförlusterna, men att i stället gottgörelsen fördelas på de fem år, under vilka befordringsavgifterna till civilstatens änke- och pupillkassa utgå och under vilka den behållna inkomsten enligt den nya staten väsentligt understiger inkomsten efter äldre staten. Med tillämpning av de avgifter till civilstatens änke- och pupillkassa, från vilka sökandena i sin underdåniga framställning utgått, skulle ersättningsbeloppen bliva: för Sjöström 1,130 kronor eller 226 kronor för år under fem år, för Petersson 712 kronor 50 öre eller 142 kronor 50 öre för år samt för Timberg 2,410 kronor eller

482 kronor för år. Emellertid föreligger enligt vad statskontoret inhämtat förslag om sänkning av avgifterna i fråga, vartill torde böra tagas hänsyn vid bestämmandet av en eventuell gottgörelse till sökandena.

De ersättningsbelopp, som kunna komma att beviljas sökandena, synas böra uppföras å allmänna indragningsstaten.»

Styrelsen för civilstatens änke- och pupillkassa har i utlåtande den 14 januari 1918 meddelat, att sökandenas befordringsavgifter till kassan uppginge enligt reglementet den 15 december 1916 till de av dem angivna beloppen, men att enligt senast församlade fullmäktiges beslut i fråga om ändrad beräkning av befordringsavgifterna desamma skulle belöpa sig för Sjöström till 4,550 kronor, för Petersson till 4,475 kronor och för Timberg till 4,862 kronor 50 öre.

Kungl. Maj:t har den 31 december 1917 fastställt fullmäktiges nyssnämnda beslut i fråga om ändrad beräkning av befordringsavgifterna.

Såsom statskontoret framhållit, torde det vara ett ganska ovanligt förhållande, att vid en löneroglering sådan som den i fjol beslutade ifråga om lantbruksinstitutet vid Ultuna befattningshavare, som övergå å den nya staten, få vidkännas så stora obligatoriska avdrag och avgifter att, såsom för sökandena blir fallet, den behållna avlöningen, för hela deras återstående tjänstetid räknat, blir väsentligt mindre än om de kvarstått på gammal stat. Visserligen blir högsta pensionen höjd från 4,600 till 5,000 kronor, men inkomstminskningen under tjänstetiden är för nu ifrågavarande tre professorer så avsevärd, att förmånen av de nya avlöningarna kan te sig ganska oviss. Att nu ifrågavarande förhållande kunnat inträda, beror delvis på höjningen med 250 kronor i bostadsavdraget men huvudsakligen på att dessa befattningshavare icke förut varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa men nu äro skyldiga att ingå i denna kassa och erlägga dels pensionsavgifter, dels ock befordringsavgifter. Med hänsyn till sökandenas ålder uppgå sistnämnda avgifter till mycket avsevärda belopp. Under de fem första åren, då dylika befordringsavgifter utgå, uppstår därför, även med beräkning av de nya lindrigare reglerna för sådana avgifter, en årlig minskning av den behållna avlöningen av 460 kronor för Sjöström, 445 kronor för Petersson och 522 kronor 50 öre för Timberg. Jag finner därför i likhet med statskontoret starka billighetsskäl tala för att bereda dessa tre professorer någon gottgörelse.

Departementschefen.

I avseende å gottgörelsens beräkande ansluter jag mig till den beräkningsgrund, statskontoret förordat, vilket innebär, att man, utan någon ränteberäkning, summerar dels de behållna avlöningar, dessa pro-

fessorer under sin återstående tjänstetid intill uppnådd pensionsålder hava att uppbära enligt ny stat, och dels dem, de under samma tid skulle uppburit, om de kvarstått på gammal stat, samt drager det förra beloppet från det senare och fördelar resten att såsom gottgörelse utgå med en femtedel under vart och ett av åren 1918—1922, i den mån de då ännu äro i tjänst. Med iakttagande av den numera fastställda sänkningen i befordringsavgifterna blir sagda rest för Sjöström 830 kronor eller 166 kronor om året, för Petersson 425 kronor eller 85 kronor om året och för Timberg 2,097 kronor 50 öre eller 419 kronor 50 öre om året.

Såsom statskontoret framhållit, torde gottgörelsen böra anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag nu hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

att en var av professorerna vid lantbruksinstitutet vid Ultuna Johan Abraham Sjöström, Ernst Vilhelm Esbjörn Petersson och Anders Gustaf Timberg må för vart och ett av åren 1918—1922, i den mån han då kvarstår i tjänst såsom professor, såsom gottgörelse för genom övergång å ny avlöningsstat för institutet föranledd minskning i behållna avlöningsförmåner uppbära, Sjöström 166 kronor, Petersson 85 kronor och Timberg 419 kronor 50 öre, att utgå från allmänna indragningsstaten.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . vid detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.